

Cesta vpred: inkluzívna zelená ekonomika

Ak prvoradou každodennou starosťou miliárd ľudí je zaistiť si dostatok jedla a poslať svoje deti do školy v nádeji na lepšiu budúcnosť, je pre mnohých takmer nemožné vyhnúť sa krátkodobým riešeniam s negatívnym dopadom na životné prostredie, pokiaľ tu nie je možnosť využiť iné lepšie alternatívy.

To, že si naše ekonomické aktivity vyžadujú prírodné zdroje, je jasné. Voľba medzi ochranou životného prostredia a rozvojom ekonomiky, ktorá by sa dala vnímať ako dilema, je však v skutočnosti zavádzajúca. Pre hospodársky a sociálny rozvoj v dlhodobom horizonte je udržateľné riadenie prírodných zdrojov nevyhnutné.

Koncom roka 2011 bol v Európskej únii nezamestnaný jeden z desiatich ľudí. V prípade mladých ľudí to bolo vyše jednej pätiny. Nezamestnanosť je pre jednotlivé osoby, rodiny a spoločnosť ako celok veľkou záťažou. V roku 2010 bola takmer štvrtina obyvateľov EÚ ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením. Globálne miery ohrozenia chudobou sú dokonca ešte vyššie.

Naše súčasné ekonomické modely nedokážu vysvetliť mnohé prínosy, vyplývajúce zo zdravého životného prostredia. Hrubý domáci produkt (HDP) – najčastejšie používaný ekonomický ukazovateľ, vyjadrujúci úroveň rozvoja krajiny, životnú úroveň a postavenie v porovnaní s inými krajinami, meria hodnotu ekonomického výkonu. Nezahŕňa sociálne a ľudské náklady, ktoré vynakladáme na vedľajšie účinky hospodárskej činnosti, ako napríklad znečistenie ovzdušia. Naopak, zdravotné služby poskytované ľuďom, ktorí sú postihnutí respiračnými chorobami, sú zahrnuté do HDP ako pozitívny príspevok.

Úlohou je zistiť, ako sa dajú prepracovať naše ekonomické modely tak, aby sme vedeli dosahovať rast a zlepšenie kvality života na celom svete bez poškodzovania životného prostredia a zároveň, aby sme dokázali chrániť aj záujmy budúcich generácií. Riešenie bolo pomenované ako zelená ekonomika.

Aj keď sa zdá, že je to jednoduchý koncept, previesť túto myšlienku do reality je oveľa komplikovanejšie. Jednoznačne si to bude vyžadovať technologické inovácie, ale aj množstvo ďalších zmien – zmenu spôsobu, akým organizujeme podniky; zmenu spôsobu plánovania miest; zmenu spôsobu prepravy osôb a tovaru, v podstate zmenu spôsobu nášho života.

Ak by sme to mali vyjadriť z ekonomického hľadiska, potrebné je zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť vo všetkých oblastiach tvorby nášho bohatstva, ktorými sú: prírodný kapitál, ľudský kapitál, sociálny kapitál a hmotný/vyrobený kapitál, ako aj finančný kapitál. Konceptu zelenej ekonomiky by bolo možné vysvetliť prostredníctvom týchto rôznych, ale vzájomne prepojených kapitálov.

Pri hodnotení nákladov a prínosov našich rozhodnutí sa musíme pozrieť aj na vplyvy na všetky kapitálové zdroje. Investície do ciest a závodov môžu zvýšiť náš hmotný kapitál, ale v skutočnosti naše celkové bohatstvo môžu ohroziť, ak znamenajú ničenie našich lesov (súčasť nášho prírodného kapitálu) alebo poškodzujú verejné zdravie (súčasť ľudského kapitálu).

Aké možnosti sú pred nami

Zmena spôsobu nášho života, výroby a spotreby v

podstate otvára nový svet príležitostí. Publikácia Signály 2012 vám ukáže, kde sa nachádzame dnes, presne 20 rokov po Samite Zeme, ktorý sa konal v roku 1992 v Riu de Janeiro (Brazília). Skúma sa v nej, ako sú ekonomika a životné prostredie vzájomne prepojené a prečo potrebujeme „ozeleniť“ našu ekonomiku. Poskytne vám aj krátky pohľad na širokú škálu možností, ktoré sú k dispozícii. Neexistuje jediné riešenie, ktoré nám umožní rýchly prechod alebo univerzálne riešenie na všetko. Popri bežných celkových cieľoch pre efektívne nakladanie s odpadom je možné, že napr. v Grónsku je potrebné riešiť v praxi úplne inú realitu ako v Luxembursku.

Kľúčovú úlohu zohráva načasovanie. V súčasnosti potrebujeme riešenia, ktoré sú zamerané na problémy v oblasti životného prostredia, súvisiace s dnešnou technológiou, pričom musíme pamätať na to, že neustále budeme musieť naše politiky a obchodné rozhodnutia vylepšovať a prispôbovať, aby držali krok s naším rastúcim chápaním životného prostredia a technologického rozvoja. Viaceré riešenia už však existujú a mnohé ďalšie sa pripravujú.

Otázka volieb

V konečnom dôsledku to bude otázka volieb – volieb v oblasti politiky, obchodu a spotreby. Ale ako vyberieme tú najlepšiu možnosť?

Máme k dispozícii informácie a nástroje, ktoré potrebujeme na prípravu vhodných politík? Riešime problém na „správnej“ úrovni? Máme „správne“ stimuly alebo trhové signály pre investície do obnoviteľných zdrojov energie? Máme „správne“ informácie alebo etikety na tovare, ktorý nakupujeme, aby sme sa vedeli rozhodnúť pre environmentálnu alternatívu?

Čo vieme a kedy tieto znalosti nadobudneme, bude dôležité pre to, aby jednotlivé spoločnosti vedeli prijímať správne rozhodnutia. Napokon, vďaka znalostiam budeme vedieť prispieť našimi riešeniami, a keď sa o ne podelíme s ostatnými, dokážeme vytvárať nové príležitosti.

Z úvodného slova prof. Jacqueline McGladeovej, výkonnej riaditeľky Európskej environmentálnej agentúry, Signály 2012

Voda je životne dôležitý zdroj. Živí nás, spája nás a pomáha nám prosperovať. Naša spoločnosť nedokáže prežiť bez sladkej vody. Potrebujeme ju nielen na pestovanie potravín, ale aj na výrobu takmer všetkých ostatných tovarov a služieb, ktoré používame.

V Signáloch 2012 sú sústredené environmentálne problémy, týkajúce sa udržateľnosti, zelenej ekonomiky, vody, odpadu, potravín, riadenia a výmeny poznatkov. Boli vypracované v kontexte Konferencie OSN o trvalom udržateľnom rozvoji – Rio 2012. Tohtoročné Signály vám ukážu, ako spotrebiteľia, pokrokové podniky a politici vedú uskutočňovať zmeny kombinovaním nových technologických nástrojov – počnúc satelitnými pozorovaniami až po online platformy. Navrhujú aj kreatívne a efektívne riešenia na ochranu životného prostredia.

www.eea.europa.eu